

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADAKREDİ KARTI KULLANIMI

İnsanların yaşam tarzı değiştikçe ve yaşam standartları yükseldikçe alışveriş alışkanlıkları da değişmektedir. Modern ve hızlı yaşam beslenme alışkanlığından tüketim alışkanlıklarına kadar hayatın pek çok noktasında etkili olmuştur. Değişen yaşam alanları, tercih edilen meslek dalları, çalışma ortamları, eğlence mekanları ve anlayışlarındaki değişimler, tüketim çılgınlığı olarak nitelendirilen sürekli harcama kültürünün bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. 80'li yıllardan itibaren atağa geçen tüketim çılgınlığı, yanında sponsorluk ve sonu gelmeyen cazip ve çekici reklamlar insanlara harcama kolaylığı zihniyetini yerleştirmiştir.

Modern yaşamın en önemli şartı herkese bir kredi kartı haline gelmiştir. Artık alışverişlerimizde fiyatların uygunluğu, bütçe zamanlaması, cepteki paranın yeterliliği yerini, kredi kartlarına üye işyerlerinin kaç taksit yaptığına, ne kadar bonus verildiğine, ekstre erteleme kampanyası olup olmadığına, hesap kesim tarihinin geğip geğmediği gibi ana başlıklara bırakmıştır. Kartlar edebiyata ve kültüre sponsor olarak ayrı bir yere oturtuldu.

Ülkemizde özellikle son 10 yıldır var olan ve tüketim alışkanlığı ve çılgınlığı ile paralel artan "kredi kartı mağdurları" gelirinden fazla harcıyıp ama ödeyemeyen bilinçlendirilmemiş tüketicilerin yeni ismi haline gelmiştir. Artık bu kredi kartlarının kullanılmasındaki artış ve bilinçsizlik öyle ki; mütemadiyen akşam haberleri ve gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde intiharların genel sebebi haline gelmiştir.

Yürürlüğe giren yeni 5464 sayılı banka ve kredi kartları yasası ile insanlar bilinçlendirilmeye ve bankaların yetkilerinin ve faizlerinin sınırlandırılarak nereye gittiği belli olmayan bu alışkanlığın yavaşlatılması daha olağan bir hale getirilmesi sağlamıştır Ancak durum hala sokaktaki insan için iç açıcı değildir. Çünkü hala kullanıcılar kredi kartı nasıl kullanılırsa yarar, nasıl kullanılırsa bir bomba olur, bu konuda yeterli bilgiye sahip değiller.

TÜRKİYE'DE KREDİ KARTININ TARİHÇESİ

Kredi kartı, kart sahibine harcamalarında nakit para ödemeksizin mal veya hizmet satın almalarını veya nakit para çekebilmelerini sağlayan bir ödeme aracıdır. Türkiye' de çıkarılan ilk kredi kartı Diners Club' dır (1968). Diners Club' tan sonra Türk Ekspres Havacılık ve Turizm Limited şirketi "American Express" kartları ile piyasaya girmiştir. 1975 yılından sonra Eurocard, Mastercard ve Access kredi kartları piyasaya girmiştir.

1980 yılından başlayarak bankalar da kredi kartı uygulamasına geğmişlerdir. Bu dönemde farklı tiplerde ürünler ortaya çıkmıştır. (gold, classic vb.)

1984 yılında Visa' nın Türkiye Ofisini açması ivmeyi artırmıştır.

1987 yılında ilk ATM hizmete girmiştir.

1988 itibariyle banka kartları, fatura ödemeleri ve yatırım ürünleri bireysel bankacılık kapsamında sunulmaya başlamıştır.

1990 yılında BKM A.Ş. (Bankalar arası Kart Merkezi) kurulmuştur. 1990'lı yıllarda yapılan harcamalar ile puan kazanım ve bu puanların kataloglardan ürün seçimi şeklinde kullanımı başlamıştır.

Türkiye' de ilk elektronik POS Terminali 1991 yılında kullanıma girmiştir.

1993 yılında Europay/MasterCard Türkiye ofisi açılmıştır ve kart artışı iyice hız kazanmıştır.

1997 yılında ilk ortaklı (co-branded) kredi kartı piyasaya çıkmıştır.

1999 yılında ilk çok ortaklı (multi-branded) kartlar hayatımıza girmiştir. Tüketici aynı zamanda taksitli kredi kartları ile tanışmıştır. Ayrıca katalog ve puan uygulamaları farklı bir boyut kazanarak, kazanılan puanların anlaşmalı işyerlerinde nakit gibi harcanabilmesi gibi özellikler pazara sunulmuştur.

Günümüzde 13 banka tarafından yaygın bir şekilde müşterilere (hem tüketiciler, hem de işyerleri) bu ürünler ve hizmetler ulaştırılmaktadır.

KREDİ KARTININ EKONOMİYE FAYDALARI

Piyasadaki nakit dolaşım ihtiyacını azaltır, ekonominin kayıt altına alınmasını kolaylaştırır ve kayıt dışını önlemektedir.

Kredi kartı ile yapılan alışverişler sonucu, tüm para hareketleri ekonomik sisteme kayıt olmakta ve tasarruf-yatırım akışı hızlanarak ticari faaliyetler canlandırılmaktadır

Kartlarla birlikte genel ekonomi kağıt yükünden kurtulur (kartların işlem maliyeti, nakde göre üçte bir daha az olduğu için) ve GSYİH' e katkı sağlamaktadır.

Nakit para yerine kart kullanılması hem bürokrasiyi azaltır hem de tüketicilere yalın bir satın alma süreci yaşatır, hem de harcamaların kontrolünü sağlayarak şeffaflık getirmektedir.

Üye işyerlerinin müşterileri artırarak, iş hacmini genişletmektedir.

İşletmeler, sattıkları mal ya da sunduğu hizmet karşılığında çok kısa sürede nakit paraya kavuşmaktadır.

KREDİ KARTLARININ TÜKETİCİYE FAYDALARI VE RİSKLERİ

Kredi Kartları kart hamili açısından kısa vadeli bir kredi kaynağıdır.

Kart hamiline kredi kartı borcunu, bütçesine ve kendi planına göre taksitler halinde ödeme olanağı sağlamaktadır.

Önde gelen kredi kartlarının birçok ülkede geçerli olması, iş ve turistik seyahatlerde büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

Kart hamili, kartı çıkaran kuruluşun sunduğu bazı özel nitelikteki hizmetlerden yararlanabilmektedir.

Kredi kartlarının sağladığı üstünlüklerin yanında kartların kaybolması ve çalınması gibi riskleri de vardır. Bu gibi durumlarda bankanın haberdar edilmesi halinde, kartın başkaları tarafından kullanılmasının kart hamiline getireceği zarar büyük ölçüde önlenebilmektedir.

Tüketici, kredi kartlarıyla hem peşin hem de çok geç ödemenin avantajlarından yararlanmaktadır.

Ekonomik sıkıntı yaşayan tüketicilere, vade avantajı sağlayarak destek olmaktadır. Geçici finansal sıkışıklık dönemlerinde kişilerin yaşam standartlarını sürdürebilmelerini sağlamaktadır.

Tüketiciler internet, posta/telefon ile sipariş yoluyla, uçak, tren, otobüs, konser, maç, tiyatro ve sinema biletleri ya da muhtelif hizmetler satın alarak, adreslerine teslim edilmesini isteyebilmektedir.

Kredi kartları kullanıcılara oldukça kolaylıklar sağlayan bir ödeme aracı olmasına rağmen ülkemizde kart kullanımının yanlış algılanması ve bir borçlanma aracı haline getirilmesinden dolayı tüketiciler ekonomik anlamda oldukça sıkıntıya düşmektedir. Bunun önüne geçebilmek adına yeni banka kartları ve kredi kartları yasası düzenlenmiştir. Uzun zamandır beklenen banka kartları ve kredi kartları ile ilgili yasa ile ayrıca kredi kartı kullanıcılarının kredi kartı kullanımı ile ilgili bilinçlendirilmesi de amaç edinilmiştir. Yasada özellikle bankaların müşterilerine talepleri olmadan kart göndermeleri gibi keyfiyeti ortadan kaldırmış, bu da kredi kartı kullanımında eskiye oranla azalmaya neden olmuştur.

YENİ BANKA KARTLARI VE KREDİ KARTLARI YASASI

5464 sayılı yeni Banka Kartları ve Kredi Kartları yasası gereği, kart sahiplerinin dikkat etmesi gereken konular şöyledir:

- ✓ Kart sözleşmesini imzalayıp teslim aldığınız (fiziki varlığı bulunmayan kart numarasının öğrenildiği)andan itibaren kartların kullanımından sorumlusunuz.
- ✓ Ödemelerinizi düzenli ve zamanında yapmaya özen gösteriniz. Her ay borcunuzun en az **%20'sini** ödemek zorunda olduğunuzu hatırlayınız. Bu tutarı ödememeniz durumunda, ödenmeyen miktar için sözleşmede öngörülen gecikme faizi eklenen tutarı ödememiz gerekecektir.
- ✓ Kart borcunuzun asgari tutarını 3 ay üst üste ödemediği hallerde, bunu takip eden bir ay içinde hala ilgili tutarı ödemediğiniz takdirde, bu kartı çıkaran kuruluşa ait tüm kartlarınız iptal edilecektir.

- ✓ Kartlarınızı veya kart sözleşmenizi istedikleri zaman bankaya bildirerek iptal etme hakkına sahipsiz. İşyeri ödeme sırasında talep ederse, kimlik belgenizi göstermek zorundasınız.
- ✓ İndirim dönemleri dahil herhangi bir banka ile çalışan bir işyerinde tutardan bağımsız olarak kartla ödemek istemeniz durumunda ödemeniz kabul edilecektir. Bunun aksi şekilde davranan işyerini çalıştığı bankaya şikayet edebilirsiniz.
- ✓ Kartlarınıza ait şifreleri güvenli bir şekilde koruyacak ve başkaları tarafından kullanılmasına engel olacak tedbirleri alınız. Kartınız tüm bu önlemlere rağmen kaybolmuş, çalınmış, veya bilginiz dışında kullanılmış ise bu durumu derhal kartı çıkaran kuruluşa, bankaya bildirin. Bu tip durumlardaki sorumluluğunuz, bildirimden 24 saat öncesine kadarki sürede bilginiz dışında yapılmış olan harcamaların 150 YTL si ile sınırlandırılmıştır. İsterseniz bu riski de bankanız ile görüşerek sigortalatabilirsiniz.
- ✓ Taşınma, iş değiştirme gibi adres bilgilerinizde oluşan değişiklikleri iletişimde bir kopukluk yaşanmaması için 15 gün içinde kartı çıkaran kuruluşa bildirmeniz gerekmektedir.
- ✓ Hesap özetlerinizi dikkatlice inceleyin. Kredi kartınız ile yapılan işlemler size ait değilse ya da mükerrerlik varsa, son ödeme tarihinden itibaren 10 gün içinde, kartınızı çıkaran kuruluşa gerekçesi ile bildirerek itiraz edebilirsiniz. 10 gün içinde itiraz edilmeyen hesap özeti kesinleşse bile, dava hakkınız devam etmektedir.

TÜKETİM ÇILGINLIĞI TEŞVİK EDİLDİ

Tüketim çılgınlığını adeta teşvik eden en önemli unsur “Kredi Kartı”dır. Kredi kartı, tüketicilerce bir “can simidi” gibi görülmüş ve yoğun bir şekilde ve de gelir üstü meblağlarda kullanılmıştır. Burada dikkat çekilebilecek diğer bir olumsuzluk da kredi kartlarıyla tahsis edilen harcama limitleri konusundadır. Nedense kredi kartlarını veren kurumlar, gelirin çok üstünde harcama limitleri tahsis ederek “tüketim çılgınlığını” sanki teşvik etmişlerdir.

Kredi kartlarıyla tahsis edilen limitler, çok yüksek tutulmamaktadır. Söz konusu limitlerin gelirlerle veya daha alt seviyede meblağlarla sınırlandırılması gerekmektedir. Bu yolla kredi kartının “tüketim çılgınlığı”nı teşvik eden özelliği ortadan kaldırılabilir. Bu konuda iş, bankacılara düşmektedir.

Merkez Bankası Tebliği ile kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı Yeni Türk Lirası için yüzde 4,93, ABD doları için yüzde 2,52 ve Euro için yüzde 2,30, aylık azami gecikme faizi oranı ise, Yeni Türk Lirası için yüzde 5,68, ABD doları için yüzde 2,99 ve Euro için ise yüzde 2,86 olarak belirlenmiştir. Söz konusu oranlar azami oranlar olup, kredi kartı işlemlerinde 01 Ocak 2008 tarihinden itibaren bu oranların üzerinde bir faiz oranı uygulanması mümkün bulunmamaktadır. Bankalar bu oranları geçmemek üzere faiz oranlarını serbestçe belirleyebilecektir.

Söz konusu azami faiz oranları 01 Ocak 2008- 31 Mart 2008 tarihleri arasında geçerli olacaktır. 01 Nisan 2008 tarihinden sonraki gelecek üç aylık dönem için geçerli olacak azami faiz oranları, bu tarihten önce Merkez Bankası tarafından kamuoyuna duyurulacaktır.

BANKALARCA KREDİ KARTLARINA UYGULANACAĞI BİLDİRİLEN			
EN YÜKSEK AYLIK FAİZ ORANLARI (*)			
(YENİ TÜRK LİRASI)			
BANKALAR (**)	YÜRÜRLÜK TARİHİ	EN YÜKSEK AYLIK AKDİ FAİZ ORANI (NAKİT ÇEKİLİŞİ DAHİL) (%)	EN YÜKSEK AYLIK GECİKME FAİZİ ORANI (%)
AKBANK T.A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
ANADOLUBANK	01.01.2008	4,93	5,68
DENİZBANK A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
FİNANSBANK A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
HSBC BANK A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
OYAK BANK A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
ŞEKERBANK T.A.Ş.	31.12.2007	4,93	5,68
T.GARANTİ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
TEKSTİL BANKASI A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,68
T.İŞ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	4,93	5,67
TEKFENBANK A.Ş.	01.01.2008	4,93	4,93
FORTIS BANK	31.12.2007	4,92	5,68
TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	4,92	5,67
CITIBANK A.Ş.	01.01.2008	4,90	5,68
T.C.ZİRAAT BANKASI	01.01.2008	4,80	5,50
MILLENNIUM BANK A.Ş.	01.01.2008	4,75	5,68
T.HALK BANKASI A.Ş.	15.08.2007	4,75	5,50
T.VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	10.02.2005	4,75	4,75
TURKISH BANK A.Ş.	27.06.2005	3,75	4,88
TURKLAND BANK AS	07.09.2005	2,75	3,58
(ABD DOLARI)			
BANKALAR (**)	YÜRÜRLÜK TARİHİ	EN YÜKSEK AYLIK AKDİ FAİZ ORANI (NAKİT ÇEKİLİŞİ DAHİL) (%)	EN YÜKSEK AYLIK GECİKME FAİZİ ORANI (%)
FİNANSBANK A.Ş.	01.01.2008	2,52	2,99
HSBC BANK A.Ş.	01.01.2008	2,52	2,99
TEKSTİL BANKASI A.Ş.	02.04.2007	2,44	
TURKLAND BANK AS	02.04.2007	2,44	
ŞEKERBANK T.A.Ş.	02.04.2007	2,40	
AKBANK T.A.Ş.	02.07.2006	2,00	2,60
T.İŞ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	2,00	2,30
TURKISH BANK A.Ş.	27.06.2005	2,00	
YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.	04.01.2007	1,90	1,90
OYAK BANK A.Ş.	03.02.2006	1,90	
(EURO)			
BANKALAR (**)	YÜRÜRLÜK TARİHİ	EN YÜKSEK AYLIK AKDİ FAİZ ORANI (NAKİT ÇEKİLİŞİ DAHİL) (%)	EN YÜKSEK AYLIK GECİKME FAİZİ ORANI (%)
FİNANSBANK A.Ş.	01.01.2008	2,30	2,86
T.İŞ BANKASI A.Ş.	01.01.2008	2,00	2,30

(*) "Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında" 2007/3 sayılı Bankamız Tebliği gereğince, 01.01.2008 tarihinden itibaren bankalarca kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı, YTL için yüzde 4.93, ABD doları için yüzde 2.52 ve Euro için yüzde 2.30, aylık azami gecikme faiz oranı ise, YTL için yüzde 5.68, ABD doları için yüzde 2.99 ve Euro için yüzde 2.86'dır

(**) Bankalar, akdi faiz oranı en yüksek olandan en düşük olana göre sıralanmış olup, akdi faiz oranı aynı olan bankalar ise gecikme faiz oranı yüksek olandan düşük olana göre sıralanmıştır

**BANKALARCA BİLDİRİMİ YAPILAN VE MERKEZ BANKASI
NEGATİF NİTELİKLİ FERDİ KREDİ VE KREDİ KARTLARI
SİSTEMİNDE YER ALAN KİŞİ SAYISI**

YILLAR	FERDİ KREDİ BORCUNU ÖDEMEMİŞ KİŞİ SAYISI	KREDİ KARTLARI BORCUNU ÖDEMEMİŞ KİŞİ SAYISI	FERDİ KREDİ VE KREDİ KARTLARI BORÇLARINI ÖDEMEMİŞ KİŞİLERİN TOPLAMI
2003	3.769	28.787	32.556
2004	8.955	45.049	54.004
2005	12.404	128.033	140.437
2006	19.105	163.732	182.837
2007*	52.138	198.370	250.508
2007 OCAK	2.513	12.576	15.089
ŞUBAT	3.099	23.760	26.859
MART	5.898	21.521	27.419
NİSAN	3.422	18.650	22.072
MAYIS	3.941	15.722	19.663
HAZİRAN	4.012	22.938	26.950
TEMMUZ	4.728	21.513	26.241
AĞUSTOS	5.619	19.905	25.524
EYLÜL	5.433	22.700	28.133
EKİM	7.306	25.233	32.539
KASIM	9.366	34.985	44.351
TOPLAM (TOTAL)**	96.371	563.971	660.342
TÜM YILLAR (ALL YEARS)***	95.540	536.952	632.492

Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü

* 2007 yılı toplam rakamı ile ay bazındaki rakamların toplamı arasındaki fark, bir kişinin farklı aylarda negatif kaydının olmasından kaynaklanmaktadır.

** Bir kişinin yıl içinde bir kez sayılması durumundaki dağılımdır.

*** Bir kişinin tüm yıllar içinde bir kez sayılması durumundaki dağılımdır.

NOT: Tablo, 3 veya 5 takvim yılını doldurması nedeniyle ve 5033 sayılı Yasa kapsamında silinen kişilere yer verilmemektedir. Bu nedenle yıl bazında kişi sayıları değişebilmektedir. Toplam kayıt sayısı ise 1.377.952 dir.

HARCAMALARIN SINIR 100 MİLYAR YTL'Yİ AŞTI

Bankalar arası Kart merkezinin verilerine göre kredi kartı ile yapılan harcamalar 2007 yılında 1,4 milyar işlemle, 143 milyar YTL' ye ulaşırken, alışverişlerde kullanılan kredi kartı harcamaları ise tarihinde ilk defa 100 milyar YTL sınırını aşarak 128,8 milyar YTL' ye ulaşmıştır. Nakit avans olarak yapılan harcamalar yüzde 40 bir artış göstermiş ve 14 milyar YTL olmuştur. 2007 yılında kredi kartları ile harcamada en yüksek oran yüzde 15,9 ile market ve alışveriş merkezleri, yüzde 15,1 ile benzin istasyonları ve yüzde 8,9 ile giyim ve aksesuar alışverişleri ön sıralarda yer almaktadır.

Hazine Müsteşarlığı'nın verilerine göre ise; 2002 yılı sonunda tüketici kredileriyle kredi kartı kullanımı toplamı 6.5 milyar YTL düzeyinde gerçekleşmiş, 2007 yılı Ağustos ayında ise bu rakam 83.1 milyar düzeyine ulaşmıştır. 2007 yılı Ağustos ayı itibariyle 1.86 milyar YTL düzeyinde olan ödenmeyen kredi kartı borcunun aynı dönem için ödenmeyen kredi kartı ve bireysel kredi borçları toplamı 2.5 milyar YTL düzeyine çıkmıştır. 2007 yılında tüketici kredisi ve kredi kartı borçları toplamının ise 84 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir.

Kredi kartı borcunu ödemeyenler ile gecikmeli ödeyenleri gösteren negatif nitelikli ferdi kredi ve kredi kartları sisteminde yer alan kişi sayısı, Kasım ayında bir önceki aya göre yaklaşık %36,3 oranında arttı. Merkez Bankası verilerine göre, 2007 yılı Ekim ayında toplam 32 bin 539 adet olan ferdi kredi ve kredi kartları borçlarını ödemiş kişilerin toplamı, Kasım ayında 44 bin 351'e çıktı. Aynı dönemde sadece kredi kartları borcunu ödemiş kişi sayısı %38,6 yükselerek 25 bin 233'den 34 bin 985'e çıktı. 2002 yılından bu yana ferdi kredi ve kredi kartları borçlarının ödemiş kişilerin sayısı 660 bin 342 olurken bunun 96 bin 371'i kredi borcunu, 563 bin 971'i de kredi kartları borcunu ödeyemeyenlerden oluşmaktadır.

2007'nin son günlerinde ise hem bayram hem de yeni yıl alışverişlerinden dolayı 557 milyon 254 bin 459,21 YTL tutarında harcama yapıldı.

YASAL TAKİPLER

Bankalar tarafından teminatsız verilen kredi kartları, tüketimi ve dolayısıyla icra takiplerini artırmaktadır. Ödenmeyen kart borçları bankaları da oldukça zor bir durumla karşı karşıya getirebilecek noktaya gelmiştir.

Türkiye'deki borçlanma araçlarının en önemlisini kredi kartları oluşturmaktadır. Son verilere göre ülkemizde toplam 26 milyon 949 kişiye ait ve 56 milyon 284 bin adet kredi kartı bulunmaktadır.

Kredi kartlarının kullanımı ile ilgili olarak 5464 sayılı yasa sınırları belirlemiştir. Tüketicilerin haklarını gözeterek bu yasa ile birlikte borç tutarlarının katlanmasında en büyük etkeni oluşturan asgari ödeme limiti ödeme gücü asgari limitle sınırlı olan tüketici açısından bir çeldirici ve yanılgı noktası olmakta idi. Önceki uygulamada bu tutar kart borcunun %10 gibi bir rakamla sınırlandırılıp kart kullanıcısının görünürde

maduriyetini azaltmaktaydı. Ancak asgari limitler ödenerek kapatılmaya çalışılan kart borcu tüketiciler açısından bir sosyal ve ekonomik felaket oluşturma boyutlarına ulaşmıştı. Örneğin 1000YTL kredi kartı borcu olan bir kullanıcı borcunu asgari ödemeyle ancak 11 yılda tamamlayabilmektedir. Borç bitene kadar tüketici 15 bin 500 YTL ödemektedir. Asgari tutarı ödemek bir tuzak ve finans kuruluşlarının tercihi olabilmektedir. Kredi kartı ile banka, aslında tüketiciye 1 aylık faizsiz kredi sunmaktadır.

Bir ay boyunca 500 YTL harcama yapan bir kart sahibine gelen hesap özetinde toplam borç 500YTLgörülmektedir. Asgari ödeme tutarı ise 50 ya da 100 YTL olarak belirtilmektedir. Bu durumda kart sahibi 50 YTL ödeyerek borcunun bir kısmını azaltacağını düşünerek yanılığa düşmektedir. 50 YTL ödedikten sonra kalan 450 YTL nin kendi borcu olduğunu unutmaktadır. Oysa bu 450 YTL ye faiz, hem de günlük olarak işlemeye başlamaktadır. Kart sahibi borcunun tamamını ödemiş olsa ve harcadığı tutarı her ay kapatsa, hiç faiz ödemiş olacakTIR. Bugün Türkiye’de 25 milyondan fazla kredi kartı kullanıcısının yaklaşık 20 milyondan fazlası kredi kartını bu şekilde kullanmaktadır. Asgari ödeme tutarına yatırılan meblağ bir süre sonra faizi bile karşılayamayacak duruma gelmektedir. Hacizlere kadar giden ve pek çok kart kullanıcısının başına gelen süreç başlamış olmaktadır.

Kredi kartları yerinde kullanıldığı zaman tam bir tüketici dostu olmaktadır. Günümüzün yalnız insanı artık bakkallara borç defteri açtırmamakta, etrafındaki arkadaşlarından maaş zamanına kadar zamanlı ve sıkılarak borç istememekte, maddi sıkıntı gibi mahrem bir konuyu bir kart ve dolayısıyla bir banka ile kendisi arasında çözmektedir. Ancak kredi kartlarının tüketiciye sunduğu avantajlar, tüketicinin kullanma bilincine sahip olduğu sürece var olmaktadır. İnsanlara maddi anlamda büyük kolaylıklar sunan kredi kartları, borcunun tamamını kapatamayan kart sahibi için banka korkulu rüya haline gelmektedir.

Kredi kartlarını değerlendiren ekonomistler, günümüz şartlarında nakit kullanımın azlığı ile bir toplumun ekonomik ve sosyal açıdan gelişmişliği arasında paralellik kurmaktadır. Gelişmiş ülkelerde çek ve plastik kartların (kredi kartı, taksit kart, mağaza kartı, banka kartı, akıllı kart vb.) nakit paranın yerini almış olması; hatta bozuk para ile ödenmesi gereken bedellerin dahi kartlarla yapıyor oluşu bu yöndeki değerlendirmelerin en başta gelen örnekleri arasında yer almaktadır. Ekonomistler, yapılan harcamalarda nakit para kullanımının bugün sadece az gelişmiş ve ilkel toplumlarda kullanıldığını söylemektedir. İşte bu yüzden plastik kartların ödeme sisteminin her aşamasında kullanılması, sosyal açıdan önemli bir gelişmişlik işareti sayılmaktadır.

MasterCard’ın 13 ülkede gerçekleştirdiği araştırma, katılımcıların yüzde 56’sının yakın gelecekte alışverişlerde nakit kullanımının ortadan kalkacağı görüşünde olduğunu ortaya koymuştur. Türk tüketicilerin yüzde 40’ının, 35 YTL’ nin altındaki ödemelerini kredi kartıyla gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Türkiye’deki tüketiciler, gazete bayii, büfe gibi yerlerde de kabul edildiği takdirde kredi kartı kullanmaktadır.. Bunun nedeninin ise, bozuk para taşımaktan kurtulmak ve hızlı işlem yapmak olarak

gösterilmektedir. Tüketicilerin çoğunun, üzerlerinde büyük miktarda nakit taşımaktan rahatsızlık duydukları kaydedilen araştırmada, katılımcıların yüzde 21'inin ise, 25 doların altındaki ödemeler için 10 dakikadan fazla sıra beklemek istemediği belirlenmiştir. Araştırmada, beklememek için temassız ödeme yöntemlerinin daha sık kullanılmak istendiğine dikkat çekilmiştir.

Albenili kampanyalar, cazip promosyonlar, çekici reklamlar ve neredeyse zorla verilen kredi kartları tüketim çılgınlığını körüklerken kredi kartı kullanıcılarının çoğunluğunu sabit gelirli orta sınıf oluşturmaktadır. Kredi kartının en çok tercih edildiği yerleri yüzde 38 ile süpermarketler, yüzde 27 ile giyim mağazaları ve yüzde 21 ile akaryakıt istasyonlarının oluşturması ise kredi kartı kullanıcılarının tüketim alışkanlıklarına ilişkin çarpıcı veriler ortaya koymaktadır.

Kredi kartına taksit uygulaması tüketiciye geçici bir rahatlık sağlasa da aslında tüketicinin geleceğini ipotek altına almaktadır. Kredi kartlarını yüzde 1,5 oranında kullandığı giyim ve aksesuarların yüzde 42,5'sinin, mobilya sektörünün yüzde 41,8'nin, kuyumculuk ve saat sektörünün yüzde 27.5'inin, kumarhane ve içkili yerlerin yüzde 16.3'nün taksitlendirildiği belirlenmiştir.

56 milyonun üzerinde kredi kartının kullanıldığı Türkiye, kredi kartı adedi bazında Avrupa'da üçüncü sırada yer almaktadır. Kredi kartı sayısında beş yılda yüzde 100 artış söz konusudur. Yüzde 79'unu düzenli gelir sahiplerinin oluşturduğu kredi kartı kullanıcıları arasında yapılan bir araştırmaya göre anında hediye kuponu ya da hediye kazandırması, hafta sonu alışverişlerinde ekstra olanaklar sağlaması kredi kartının tercih edilmesinin başlıca sebepleri arasında yer almaktadır. Cep telefonu, kontör ya da bedava konuşma hakkı ve uçak bileti kazandırması da yine tercih nedenlerinden sayılmaktadır. Kredi kartı harcamalarının büyük kısmını oluşturan cep telefonu, araba gibi tüketim maddelerinin ithalatında adeta patlama yaşanmaktadır. Artan taksit sayılarının kredi kartının en büyük avantajı olarak görülmesinin sürekli tüketim eğilimini ifade ettiği de uzmanlarca ifade edilmektedir. Bankaların verdiği hediye ve promosyonların kredi kartı kullanımında en önemli tercih sebebi olması ise doyumsuz tüketicilik olarak yorumlanmaktadır.

Yapılan araştırmalar Türkiye'de yıllık enflasyon yüzde 8,4 oranında olduğunu buna karşılık kredi kartlarının faizlerinin yıllık yüzde 90 düzeyinde seyretmesinin bir tehdit oluşturduğunu göstermektedir. Faizlerin sürekli artıp, gelirler bu faiz oranlarında artmadan yerinde saydığı için tüketiciler çok zor durumda kalabilmektedir.

DÜNYADA KREDİ KARTI KULLANIMI

Diğer ülkelerin uygulamalarına bakıldığında; Almanya'da kredi kartlarına uygulanan yıllık bileşik faiz yüzde 12 ile yüzde 17 arasında değişirken enflasyon oranı ve yıllık bileşik faiz arasındaki fark 3,5 ila 5 katı arasındadır. ABD'de yüzde 9 ila 16 civarında uygulanan bileşik yıllık faiz oranının, enflasyon oranı arasındaki fark 2,5 ila 4,5 kat arasındadır. İngiltere' de kredi kartlarının yıllık yüzde 15-16 oranında ve enflasyon

oranı ile arasındaki fark ise 4 katı kadardır. 1981 yılında AB Yunanistan'da yıllık bileşik faiz oranı yüzde 10, enflasyonla arasındaki fark, 2,5 katıdır.

Diğer ülkelerde ödeme aracı olarak kullanılan kredi kartları Türkiye'de tam bir borçlanma aracı olarak kullanılmaktadır. Türkiye'deki kredi kartı kullanıcısının yaklaşık 12 milyonu kredi kartı borcunu son ödeme tarihinde ödemeyip borç bırakmaktadır. Kart kullanıcılarının kredi kartı harcamalarından dolayı yüklendiği borç miktarı 26,9 milyar YTL olarak belirlenmiştir.

Diğer ülke uygulamalarına bakıldığında da, kredi kartı faiz oranlarının tüketici kredilerine uygulanan faiz oranlarına göre daha yüksek belirlendiği görülmektedir. Bu nedenle, kredi gereksinimi olan kredi kartı sahiplerinin bu gereksinimlerini kredi kartları yerine tüketici kredileri yoluyla karşılamaları menfaatlerine olmaktadır.

Doğru kullanıldığında hayatımızı oldukça kolaylaştıran kredi kartları bilinçsiz kullanıldığı zaman büyük bir ekonomik tehlikeye neden olabilmektedir. Kredi Kartlarının insanların bütçesine zarar vermemesi için; ihtiyaçtan fazla kullanılmamalı, kredi kartlarına başvururken sözleşmeler imzalanmadan kart alınmamalıdır, kredi kartı kullanıcısı ya da banka müşterisinin bilgisi olmadan düzenlenen kartlar kişiler tarafından kabul edilmemelidir. Kartın belirlenen limitinin üzerine çıkılmamalıdır, ödemelerin zamanında yapılmasına dikkat edilmelidir, zamanında ödenmeyen kart borçları için gecikme faizi uygulanmaktadır.

Kaynaklar:

www.atonet.org.tr

www.tcmb.gov.tr

www.bkm.com.tr

www.akademiktisat.net.tr

www.sabah.com.tr

www.zaman.com.tr